

Complexnummer: 515057

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Rijksmuseum v.Natuurlijke Historie

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

515058, 515059, 515060

Woonplaats

Leiden

Gemeente

Leiden

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdoject

Raamsteeg 2, 2311 PL te Leiden

Complexomschrijving

Inleiding

Het MUSEUM 'Rijksmuseum van Natuurlijke Historie' is tussen 1900 en 1911 gebouwd naar al van 1893 daterend, in 1895 aangepaste ontwerpen van Van Lokhorst, die deze maakte in overleg met museumdirecteur F.A. Jentink. Het in twee bouwfases gerealiseerde, uit drie delen bestaande museumcomplex diende als onderkomen voor de natuurhistorische collectie van de Rijksuniversiteit Leiden. De tweede fase van de bouw is mogelijk mede ontworpen door J.A. Vrijmen, assistent en opvolger van Van Lokhorst. Als rijksbouwkundige voor de gebouwen van Onderwijs ontwierp Van Lokhorst rond 1900 meerdere gebouwen voor de rijksuniversiteit Leiden.

Het is gebouwd in een voor het oeuvre van Van Lokhorst karakteristieke, aan de Neo-Gotiek en Neo-Renaissance verwante, "vaderlandse" bouwstijl. Langs de Raamsteeg ligt het in twee fasen gerealiseerde DIENSTGEBOUW, waarin onder meer laboratoria, werkkamers voor het wetenschappelijk personeel, een bibliotheek en een collegezaal waren ondergebracht.

Het links hiervan aangebouwde SPIRITUSMAGAZIJN was bestemd voor de collectie "organismen op sterk water". In het Van der Werfpark ligt het grote magazijn, het zogeheten DROGE MAGAZIJN, dat deel uitmaakte van de tweede fase van de bouw van het museum. Het magazijn was voorzien van kluizen, waarin de collecties van opgezette dieren en opgezette dieren waren ondergebracht.

Een in het oorspronkelijke plan opgenomen expositieruimte - die ook moest worden gebouwd in het Van der Werfpark - is nooit gerealiseerd.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Een zogenaamde custoswoning, rechts van het dienstgebouw maakt eveneens deel uit van het museumcomplex, waarvan de bouw is uitgevoerd door aannemer Louis Raaymakers uit Wouw (N.Br.).

Omschrijving

Uit drie bakstenen vleugels samengesteld museumgebouw met dienstwoning. De vleugels bevatten respectievelijk het dienstgebouw (het risaliet en de vleugels aan weerszijden) met onder meer de bibliotheek en een collegezaal, het "natte" ofwel spiritusmagazijn voor de organismen op sterk water (het blinde linker deel van de linker vleugel) en de achter het dienstgebouw gesitueerde "droge" magazijnen voor de opgezete dieren en de collecties skeletten. De oorspronkelijke en de toegevoegde bouwdelen van de tweede bouwphase (het rechter deel van het dienstgebouw met het ingangsrisaliet) hebben vergelijkbare fysieke kenmerken.

Waardering

Het complex is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een culturele ontwikkeling, vanwege de plaats die het inneemt in de typologische ontwikkeling van museumgebouwen in het algemeen en die in Leiden in het bijzonder, en vanwege de oorspronkelijke, nauw met de stad Leiden verbonden functie.

Het complex is tevens van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde wegens de kwaliteiten van het ontwerp, vanwege het materiaalgebruik en de ornamentiek, als een belangrijk specimen uit het oeuvre van een vooraanstaand architect en vanwege de specifieke samenhang tussen in- en exterieur.

Het complex heeft stedenbouwkundige en ensemblewaarde vanwege de met de geschiedenis van Leiden verbonden situering en vanwege de zeer nauwe relatie tussen de diverse bouwdelen.

Het complex is tevens waardevol vanwege de herkenbaarheid en de gaafheid van exterieur en delen van het interieur.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 515058

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82984/106

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Leiden	Leiden	Zuid-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Leiden	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leiden	E			2115

*Omschrijving***

Inleiding

De eerste fase van de bouw van het 'Rijksmuseum van Natuurlijke Historie' is gerealiseerd in de jaren 1900-1903. Aan de Raamsteeg bevindt zich het hier deel van uitmakende DIENSTGEBOUW (met hoofdentree), waarin laboratoria, werkkamers voor het wetenschappelijk personeel, een bibliotheek en een collegezaal waren ondergebracht. De links hiervan staande en ermee verbonden vleugel is het zogeheten SPIRITUSMAGAZIJN, dat diende voor de opslag van de collectie "organismen op sterk water". De uitbreiding van het dienstgebouw betreft het rechter, op het oudere deel aansluitende, in dezelfde stijl uitgevoerde bouwdeel aan de Raamsteeg en dateert uit de jaren 1905-1911. De bouw van het museum is uitgevoerd door aannemer Louis Raaymakers uit Wouw (N.Br.) onder toezicht van J.A. Vrijman.

Het museum maakt deel uit van het beschermde stadsgezicht Leiden.

Omschrijving

Met de representatieve middenrisaliet van de zuidgevel loodrecht op de Sint Jacobsgracht georiënteerde museumgebouw met drie bouwlagen boven souterrain. In schone baksteen opgetrokken, symmetrische gevelpartijen met decoratieve smeedijzeren muurankers en details en accenten van natuursteen en gele geglazuurde baksteen. Diverse dakvormen gedekt met leien (maasdekking en schubben) en onderbroken door dakkapellen. Regenpijpen met de vaak nog oorspronkelijke, veelzijdige vergaarbakken.

Dienstgebouw met breed, symmetrisch middenrisaliet waarin een dubbele paneeldeur boven hardstenen bordestrap. Boven de ingang een hardstenen latei met de tekst "'s Rijksmuseum van Natuurlijke Historie" in de monumentale, risalerende ingangspartij. Rondom de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

deuren een met glas-in-lood ingevulde vensterpartij met breed, door een hardstenen bovenrand omlijst, door een kruisbloem bekroond en door twee pinakels doorsneden korfboogvormige bovenlicht. Hierin geprofileerde bakstenen tracteringen. Boven de entreepartij drie gekoppelde, boven een brede hardstenen onderdorpel met afzaat staande en met glas-in-lood ingevulde vensters met geprofileerde montanten, wisseldorpels en kruisbloemen op de korfboogvormige hardstenen vensterbeëindigingen. In de bovenste gevelgeleding een grote korfboogvormige vensterpartij, eveneens met een invulling van glas-in-lood. Gevelbeëindiging in de vorm van een trapgevel met octogonale hoekpinakels met getordeerde basis, decoratieve muurankers en een gebeeldhouwde leeuw op een overhoekse tenant. Aan weerszijden van de risalietvensters een op een deels gemetseld kraagstuk en natuurstenen basement staande, veelhoekige arkel, voorzien van smalle, met glas-in-lood ingevulde venstertjes en natuurstenen beëindigingen tegen de met leien gedekte spitsjes. De muursegmenten van de onderste torengeleding zijn recht, die van de bovenste zijn gebogen. Risalietgevels aan weerszijden van de middenpartij voorzien van in trasraam met hardstenen randen staande, rechtgesloten souterrainvensters met tralies en hardstenen lateien. Op de verdieping een rechtgesloten, vierdelige vensterpartij met hardstenen onderdorpels en dunne zandstenen lateien onder segmentboogvormige ontlastingsboogjes.

Rechtgesloten, zevenruits vensterpartij hierboven met getoogde onderramen en als cordonlijst fungerende, doorgetrokken onderdorpel, getoogde onderramen en dunne latei onder segmentboogvormige ontlastingsboogjes. Vergelijkbare bovenste vensterpartij, maar zonder ontlastingsboogjes. Gevelrand van geprofileerde, uitgemetselde baksteen met "spuwars". Rechts van de middenrisaliet een vijf-assige gevelpartij met twee bouwlagen boven souterrain met een trasraam van klinkers met hardstenen deklijst. Hierin vier, twee aan twee gekoppelde, rechtgesloten en getraliede vensters en een deur onder hardstenen latei. In de bouwlaag hierboven vijf vensters met geprofileerde bakstenen montants tussen doorgetrokken, als cordonlijst fungerende hardstenen onderdorpels en dunne lateien onder ontspanningsboogjes. Bovenste bouwlaag met getoogde onderramen in de driedelige vensterpartijen.

Uitgemetselde gevelrand met hardstenen spuwars. Iets hoger opgaand, twee bouwlagen tellend, drie-assig hoekrisaliet onder schilddak met zinken bekroningen op de nokhoeken. Vrij laag trasraam. Eerste bouwlaag met getoogde onderramen in de driedelige vensters tussen hardstenen onderdorpels en dunne lateien onder ontlastingsboogjes. Hoge segmentboogvormige verdiepingsvensters met natuurstenen wisseldorpels en geprofileerde bakstenen montants.

Uitgemetseld gevelrand als de andere. In het voorste dakschild drie dakkapellen met kruisramen en met leien gedekte wangen.

De eveneens symmetrische zijgevel van de risaliet heeft op de begane grond drie vensters als die in de gevel aan de Raamstraat. In de bouwlaag hierboven een groot venster met korfboogvormige beëindiging. De hoger opgaande middentravee wordt bekroond door een trapgeveltje met rechtgesloten venster en steekkap. De achterzijde heeft een met het tussenlid naar de custoswoning verbonden uitbouw met deur onder latei en trapgeveltje voor een zadeldak. De drie verdiepingsvensters zijn als die in de voorgevel. De drie bouwlagen tellende, acht-assige gevelpartij links van de ingangrisaliet is voor een deel te vergelijken met de gevelpartij rechts van de risaliet. De onder strekken staande vensters in de bovenste bouwlaag van de vier rechter traveeën zijn te vergelijken met de vensters daaronder. De vier traveeën met de getoogde onderramen die aansluiten op het risaliet maken deel uit van de uitbreiding van het dienstengebouw. De linker vier traveeën maken deel uit van de eerste bouwlaag.

Eén travee breed, hoger opgaand linker hoekrisaliet met trappenhuis onder een met ijzeren nokhoekversieringen bekroond schilddak met zeeg aan de onderkant van de steile dakschilden.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Begane grond met trasraam met hardstenen dekljsten aan weerszijden van een zware paneel-/vleugeldeur (oorspronkelijke de hoofdentree van de eerste fase) met stolpnaald tussen hardstenen stoepje en een zware zandstenen latei met de tekst Ao Dni MCMII en onder meer gebeeldhouwde vleermuizen in de hoeken. Aan weerszijden van de deur een smal, eveneens onder zandstenen latei staand, met glas-in-lood ingevuld zijlicht.

De ingangspartij wordt geaccentueerd door een geprofileerde hardstenen dekljst. Aansluitend op de dekljst een hoog, met gals-in-lood ingevulde vensterpartij met gemetselde, geprofileerde montanten, visblaastraceringen in de korfboogvormige beëindiging en een gemetselde onderbreking met een boogfriesje halverwege de vensterpartij. In de bovenste geleding van het risaliet drie gekoppelde rechtgesloten vensters onder ontlastingsboogjes. Aansluitend op de voorgevel van het dienstgebouw staat de voorgevel van het onder een plat dak staande spiritusmagazijn.

De zes traveeën en een torentravee brede blinde gevel heeft een plint met geprofileerde hardstenen dekljst. De gevel wordt vertikaal geleed door lisenen met muurankers en heeft een horizontale geleding in de vorm van gele baksteen en hardstenen cordonlijsten. De gevel wordt bovendien verlevendigd door de toepassing van geometrische motieven in gele baksteen. De gevel wordt beëindigd door een geprofileerde uitgemetselde lijst.

De hoektoren heeft een halfronde voorzijde en telt zeven geledingen boven de plint. In de eerste zes geledingen reeksen van drie smalle, met glas-in-lood ingevulde trapvensters. De iets uitkragende bovenste geleding is driezijdig aan de voorkant en is door middel van twee rechte muurvlakken met een trapgeveltje verbonden. Het trapgeveltje is voorzien van een rechtgesloten deur onder ontspanningsboog. Het torentje wordt bekroond door een vijfzijdig, met leien gedekt zadel- en schilddak.

De gevel van het spiritusmagazijn is drie traveeën breed. Het heeft dezelfde detaillering als de voorgevel. De rechter travee is voorzien van een over de gehele hoogte van de gevel doorgetrokken vensterpartij. De zeven traveeën brede, op het achterliggende van der Werffpark georiënteerde achtergevel van het spiritusmagazijn is voorzien van grote, tussen brede penanten met lisenen staande rechtgesloten, vierruits vensterpartijen met stalen kozijnen, natuurstenen wisseldorpels en geprofileerde bakstenen montanten. De gevel is op de begane grond weggewerkt achter een detonerende aanbouw met plat dak, die fungeert als gang en verbinding met het gymnasiumgebouw aan de Doezastraat.

Het interieur van het dienstgebouw is nog voor een deel in oorspronkelijke staat.

De ruimte achter het centrale ingangrisaliet is een vestibule met onder meer tongewelven en tussen gestucte gordelbogen liggende, gemetselde varianten van stergewelven met knopen aan de geprofileerde ribben. De kapitelen onder de aanzet van de gordelbogen zijn versierd met in hoog-reliëf uitgevoerde dierfiguren. De gewelfribben rusten op kraagstukken. De tochtdeuren van de vestibule staan in een pui met samengestelde, in geprofileerde bakstenen rondbogen gevatte boven- en zijlichten met glas-in-lood.

Achter de vestibule met een met granito afgewerkte vloer begint het centrale trappenhuis met bordestrap. Deze wordt gekenmerkt door de toepassing van grote rondbogen die rusten op kalkstenen pijlers op de begane grond en de verdiepingsvloeren (overlopen), hardstenen treden, kalkstenen trapbalustrades met klimmende boogreeksen tussen de balusters, granito bordesvloeren, trapschacht met royale rondbooguitsparingen, waarvan de bogen rusten op zuilen van gepolijst graniet en zijn voorzien van kalkstenen basementen en kapitelen. De gangen worden geleed door segment- en rondbogen. Het diensttrappenhuis bevindt zich in het ingangrisaliet van de eerste bouwphase van het museum. In het trapportaal een pui met dubbele tochtduur tussen met glas-in-lood ingevulde boven- en zijlichten en een granito vloer. Het "open" trappenhuis is voorzien van steektrappen met hardstenen bloktreden

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

en wordt onderbroken door bordessen en overlopen met granito vloeren.

De trappen steunen op hardstenen consoles met harpstukken. De leuningen hebben gietijzeren balusters en smeedijzeren balusters. De bordessen worden gedragen door ijzeren balken.

De trap naar de zolder van het trappenhuis is een gietijzeren wenteltrap. Kapconstructie met polonceauspanten. Op de tweede verdieping van het centrale ingangsrisaliet bevindt zich de zaal voor lezingen" ofwel de collegezaal.

Oorspronkelijk met tribuneachtige ruimteverdeling en schuine vloer, tegenwoordig met een vlakke vloer. Houten zitgalerijen met houten balustrades, steunend op houten palen met consoles en eveneens door middel van palen met het plafondgewelf verbonden. De galerijen hebben een plat houten plafond met ribben. Tussen deze horizontale afsluitingen wordt de zaal overwelfd door een groot houten tongewelf met vanuit de palen doorgetrokken geprofileerde hoofdribben en een verdere gewelfverdeling door fijnere ribben en dwarsribben. De galerijen zijn bereikbaar via trappen die zich bevinden in de arkels aan de voorgevel. Tegenover de inrichting van de zaal in 1918 zijn aan de wanden en de palen een groot aantal geweien opgehangen. De zolderkap links van het centrale ingangsrisaliet is voorzien van polonceauspanten. De kap rechts ervan heeft daarentegen houten vakwerkspanten.

Waardering

Het gebouw is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde wegens de bijzondere uitdrukking van een culturele ontwikkeling, wegens de plaats die het inneemt in de typologische ontwikkeling van museumgebouwen in het algemeen en die in Leiden in het bijzonder, en wegens de oorspronkelijke, nauw met de stad Leiden verbonden functie.

Het gebouw is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde wegens de kwaliteiten van het ontwerp, wegens het materiaalgebruik en de ornamentiek, als een belangrijk specimen uit het oeuvre van een vooraanstaand architect en vanwege de specifieke samenhang tussen in- en exterieur.

Het gebouw heeft voorts stedenbouwkundige en ensemblewaarde vanwege de met de geschiedenis van Leiden verbonden situering en vanwege de zeer nauwe relatie tussen de diverse bouwdelen van het museum.

Het gebouw is tevens waardevol vanwege de herkenbaarheid en de gaafheid van exterieur en delen van het interieur.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Welzijn, kunst en cultuur

Onderwijs en wetenschap

Functie

Museum

Monumentnummer*: 515059

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82984/112

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Leiden	Leiden	Zuid-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Leiden	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leiden	E			2115

*Omschrijving***

Inleiding

In het Van der Werfpark ligt het grote magazijn, het zogeheten DROGE MAGAZIJN. Dit magazijn was voorzien van kluizen, waarin de collectie van opgezette dieren en skeletten was ondergebracht. Het door middel van een gang met het linker deel van het dienstgebouw verbonden magazijn gedeelte maakt deel uit van de eerste fase van het museum uit de jaren 1900- 1903. De uitbreiding van het magazijn - het grotere rechter deel - dateert uit de periode 1905-1911. Het sluit aan op het oudere magazijn en is door middel van een gang tevens verbonden met de uitbreiding van het dienstgebouw aan de Raamsteeg. De bouw van het museum is uitgevoerd door aannemer Louis Raaymakers uit Wouw (N.Br.). Het museum maakt deel uit van het beschermde stadsgezicht Leiden.

Omschrijving

Vanuit een rechthoekige plattegrond in bak- en natuursteen opgetrokken, met banden van geel geglazuurde baksteen en smeedijzeren muurankers verlevendigd gebouw onder plat dak.

Regenpijpen voorzien van grotendeels oorspronkelijke, veelzijdige vergaarbakken.

Brede, op het van der Werffpark georiënteerde negen-assige, zes venstergeleding hoge, symmetrische noordgevel van hoofdvolume boven een met geprofileerde hardstenen lijst afgedekte plint. Aan de westzijde van het hoofdvolume een minder hoog opgaande, twee-assige uitbouw, eveneens onder plat dak. Middentravee voorzien van drie korfboogvormige vensterpartijen met stalen kozijnen en een beëindiging in de vorm van een door pinakels geflankeerde attiekverhoging. De vier traveeën aan weerszijden hiervan zijn identiek qua opbouw. In de onderste bouwlaag per travee een tussen hardstenen latei en dito onderdorpel staand rechtgesloten

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

venster met tralies. Daarboven een driedelige vensterpartij met getoogde vensters en stalen raamverdeling. De samengestelde, tussen lisenen staande vensterpartijen in de bouwlagen daarboven zijn voorzien van doorgetrokken, als cordonlijst fungerende, natuurstenen onderdorpels en dito wisseldorpels en lateien, die in het verlengde liggen van de gele gevelaccenten. Ze worden beëindigd door een uitgemetselde band met dubbel bloktandfries en een geprofileerde natuurstenen rand. De geveldelen worden bekroond door een opgemetselde attiekbalustrade met hoekpinakels.

De vensters in het lagere bouwdeel aan de van der Werffparkzijde zijn vergelijkbaar met die in het hogere bouwdeel. De zeven traveeën brede, symmetrische westgevel hiervan heeft een met vensters ingevulde middentravee onder gemetselde ontlastingsboog en drie blinde rondboog spaarvelden aan weerszijden. Naar het midden toe loopt de hoogte van de gevel per travee trapsgewijs op. De ijzeren vluchtrap aan deze gevel valt niet onder de bescherming. Het bovenste geveldeel van het hoofdvolume aan deze zijde is voorzien van een vensterpartij in de middentravee, drie blinde traveeën tussen lisenen aan weerszijden en een attiekbalustrade als die aan op de noordgevel. Voor zover de oostgevel in het zicht staat zijn de gevelopbouw en de details vergelijkbaar met die van de noordgevel. De door middel van dunne cordonlijsten doorsneden oostgevel is eveneens symmetrisch van opbouw met een met vensters ingevulde middentravee en drie, tussen lisenen staande blinde traveeën.

De attiekbalustrade is als die boven de andere gevels. De nieuwe aanbouw op de begane grond valt evenals de ijzeren vluchtrap niet onder de bescherming.

In de centrale verbindingsgang tussen het dienstgebouw en het droge magazijn bevindt zich aan de noordzijde een dubbele deur onder een latei en een driedelig, met glas-in-loog ingevuld bovenlicht.

Het interieur van het magazijn is nog grotendeels in oorspronkelijke staat aanwezig. Het heeft een indeling in twee, vier traveeën brede, de magazijnen bevattende beuken. In het midden ervan een door de vensters van de middentravee verlicht tussenlid met vides tussen de galerijen. De open galerijen op de niveaus $\frac{1}{2}$, 1 en $1\frac{1}{2}$ liggen rondom vides en zijn in de middenzones met elkaar verbonden door open trappen en zijn voorzien van gietijzeren roostervloeren. De roosters rusten op met lisenen verbonden kraagstukken. Bij de hoofdverdiepingen (Niveau 1 en 2) beslaan de vloeren de gehele ruimte. Het tussenlid/verbindingsgedeelte heeft gietijzeren roostervloeren, die door eveneens gietijzeren trappen met elkaar zijn verbonden. De magazijnen zijn door middel van gemetselde muren met dwarswanden van elkaar gescheiden en zijn voorzien van stalen kasten. De tussenlidvloer op de begane grond is van beton met een granito bovenlaag. De vloer van de eerste verdieping bestaat uit hardstenen platen die rusten op de kasten van de begane grond. De vloeren van de magazijnen en de zoldering zijn eveneens van beton. De meeste ruimtes zijn nog voorzien van de oorspronkelijke paneeldeuren.

In het vluchtrappenhuis van het spiritusmagazijn in de traptoren bevindt zich een wenteltrap met gietijzeren tredeëlementen, een smeedijzeren leuning en meestal gesloten bordessen van gietijzer. De binnenruimte wordt beëindigd door een in vijf segmenten verdeeld houten plafond met een kwartbol gewelf en houten knop aan het knooppunt van de ribben.

Waardering

Het gebouw is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een culturele ontwikkeling, vanwege de plaats die het inneemt in de typologische ontwikkeling van museumgebouwen in het algemeen en die in Leiden in het bijzonder, en vanwege de oorspronkelijke, nauw met de stad Leiden verbonden functie.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het gebouw is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde vanwege de kwaliteiten van het ontwerp, vanwege het materiaalgebruik en de ornamentiek, als een belangrijk specimen uit het oeuvre van een vooraanstaand architect en vanwege de specifieke samenhang tussen in- en exterieur.

Het gebouw heeft voorts stedenbouwkundige en ensemblewaarde vanwege de met de geschiedenis van Leiden verbonden situering en vanwege de zeer nauwe relatie tussen de diverse bouwdelen van het museum.

Het gebouw is tevens waardevol vanwege de herkenbaarheid en de gaafheid van exterieur en delen van het interieur.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Opslag

Functie

Magazijn

Monumentnummer*: 515060

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82984/30

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Leiden	Leiden	Zuid-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Leiden	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leiden	E			2115

*Omschrijving***

Inleiding

Langs de Raamsteeg liggen het dienstgebouw en het daarop aansluitende 'Spiritusmagazijn'. Rechts van deze gevelwand bevindt zich een bij het museumcomplex behorende CUSTOSWONING.

Het tegelijkertijd met de tweede bouwfase (1905-1911) van het museum, als dienstwoning gebouwde huis was oorspronkelijk bestemd voor de bewaker van het museum. In 1968 werd het pand inwendig verbouwd en kreeg het een functie als koffiekamer van het Museum. Na hierop volgende modernisering en aanpassingen is van het oorspronkelijke inwendige weinig bewaard gebleven, waardoor het interieur voor de bescherming nauwelijks van belang is. De bouw van de custoswoning is uitgevoerd door aannemer Louis Raaymakers uit Wouw (N.Br.). Het museum maakt deel uit van het beschermde stadsgezicht Leiden.

Omschrijving

De custoswoning is met de linker gevel door middel van een tussenlid met doorrit met het dienstgebouw verbonden. Het vanuit een L-vormige plattegrond, in baksteen met details van grijze hardsteen opgetrokken woonhuis met verdieping staat onder met leien gedekt (Maasdekking) schilddak, afgeknot schilddak en zadeldak. De gevels worden verlevendigd door banden geglazuurde gele baksteen. De plint wordt afgedekt door een hardstenen rand.

Asymmetrische voorgevel met entree links van een risalerende trapgevel. Voordeur onder een driedelig, met glas-in-lood ingevuld bovenlicht in een ondiepe portiek. Op de verdieping twee gekoppelde, evenals de overige rechtgesloten vensters tussen hardstenen latei met strek en dito onderdorpel, en een smalle bakstenen penant. De hoger opgaande symmetrische risaliet heeft op de begane

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

grond een vensterpartij met drie gekoppelde, getoogde vensters met geprofileerde bakstenen montanten, die rusten op de plint. De eveneens driedelige vensterpartij op de verdieping heeft een hoger middenraam, die evenals de vensters aan weerszijden onder latei staan en worden overspannen door ontlastingsboogjes. De tegen een dwarskap aanstaande geveltop is voorzien van hardstenen dekplaten en een rond oeil de boeuf. Blinde rechter zijgevel.

In de linker zijgevel op de begane grond een getoogd en een kleiner rechtgesloten venster. Tegen de linker zijgevel een plat tussenlid, dat de woning met het dienstgebouw verbindt.

In de voor- en de achtergevel van dit tussenlid staan getoogde paneel-/vleugeldeuren met bovenramen onder een segmentboog met hardstenen aanzetstenen. De muurdelen worden beëindigd door een uitgemetseld fries met bloktand en een hardstenen dekljst. De achterzijde van de woning toont een uitbouw van één bouwlaag met plat dak, een blinde zijgevel en een achterzijde met een venster en een deur met bovenlicht onder gekoppelde lateien. Het platte dak is voorzien van een houten balustrade.

Het platte dak is bereikbaar via een deur met zijlicht. Het hogere gedeelte hier links van heeft een symmetrische gevelindeling met op de begane grond een getoogd venster aan weerszijden van een dubbele deur met ramen en getoogd bovenlicht. Op de verdieping een uit drie gekoppelde vensters bestaande vensterpartij onder eveneens gekoppelde lateien. De hoge schoorstenen en de oorspronkelijke roedenverdeling in de vensters zijn in de loop van de tijd verdwenen.

Waardering

De woning is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een culturele ontwikkeling, vanwege de plaats die het inneemt in de typologische ontwikkeling van museumgebouwen in het algemeen en die in Leiden in het bijzonder, en vanwege de oorspronkelijke, nauw met de stad Leiden verbonden functie.

De woning is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde vanwege de kwaliteiten van het ontwerp, vanwege het materiaalgebruik en de ornamentiek, als een belangrijk specimen uit het oeuvre van een vooraanstaand architect en vanwege de specifieke samenhang tussen in- en exterieur.

De woning heeft stedenbouwkundige en ensemblewaarde vanwege de met de geschiedenis van Leiden verbonden situering en vanwege de zeer nauwe relatie tussen de diverse bouwdelen van het museum.

De woning is tevens waardevol vanwege de herkenbaarheid en de gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Conciërgewoning